

AFGANİSTAN TÜRKMEN EDEBİYATINDA ÖNEMLİ BİR ŞAHSİYET: ABDÜLKERİM BAHMAN

Noorullah SAİFİ*

Öz: Abdülkerim Bahman, günümüz Afganistan Türkmen edebiyatının önemli temsilcilerinden biri olmakla beraber, yeterince tanınmış bir şahsiyet değildir. Kaynaklarda onun hayatı ve şiirleri hakkında maalesef yeterli denebilecek bilgi de yoktur. Bu bakımdan çeşitli kaynaklardan dağınık olarak ulaştığımız bilgilerin yanında daha çok kendi ağzından hayatıyla ilgili edindiğimiz bilgilerle çalışmamızı oluşturduk.

Çalkantılı bir hayat süren Bahman, şiir ve hikâyelerini bu ortamda kaleme almıştır. Her ne kadar 54 eser kaleme alsada bunlardan sadece 14'ü yayımlanarak okuyucusuyla buluşmuştur. Bu bakımdan Abdülkerim Bahman üretken bir şahsiyettir, diyebiliriz.

Ülkemizde Abdülkerim Bahman üzerine yazılmış müstakil bir çalışma bugün için mevcut değildir. Yaptığımız çalışmayla Abdülkerim Bahman ile eserlerinin tanıtılmasının onun üzerine ülkemizde ilk yayın olması bakımından önemli olduğunu düşünmekteyiz. Ayrıca Abdülkerim Bahman'ın hayatı hakkındaki en geniş ve en derli toplu bilgiyi de çalışmada bulabileceğinizi umuyoruz.

Anahtar Kelimeler: Abdülkerim Bahman, Afganistan Türkmen Edebiyatı, Afganistan

AN IMPORTANT PARTICIPATION IN AFGHANISTAN TURKMEN LITERATURE: ABDÜLKERİM BAHMAN ABSTRACT

Abstract: Although Abdülkerim Bahman is one of the important representatives of Afghanistan Turkmen literature, he is not a well-known figure. Unfortunately, there is not enough information about his life and poems in the sources. In this regard, besides the information we have obtained scattered from various sources, we have created our work with the information we have obtained from our own mouth.

Bahman, who leads a turbulent life, wrote his poems and stories in this environment. Although he wrote 54 works, only 14 of them were published and met with their readers. In this respect, we can say that Abdülkerim Bahman is a productive person.

There is no independent study written on Abdülkerim Bahman in our country today. We think that the introduction of Abdülkerim Bahman and his works is important in terms of being the first publication on him in our country. We also hope that you will find the widest and most compact information about Abdülkerim Bahman's life in the study.

Key Words: Abdülkerim Bahman, Afghanistan Turkmen Literature, Afghanistan

ORCID ID : 0000-0003-4613-7750

DOI : 10.31126/akrajournal.831043

Geliş tarihi : 25 Kasım 2020 / Kabul tarihi: 01 Şubat 2021

* SÜ SBE Türk Dili ve Edebiyatı ABD Doktora Öğrencisi.

1. Afganistan Türkmenleri

Bugün Afganistan’da en fazla nüfusa sahip millet Peştunlardır. Onları Türkler takip etmektedir. Afganistan Türklerinde ise en büyük nüfus Özbeklere aittir. Sayı olarak Özbeklerden sonra Türkmenler gelmektedir. Afganistan Türkleri üzerine yapılacak çalışmalarda Türkmenlerle ilgili yapılacak yayınlar önem taşımaktadır.

Afganistan Türkmenleri diğer Türk boyları gibi Afganistan’ın kuzey bölgelerinde yaşamaktadır. Bugün itibarıyla sayısı bir milyon civarındadır. Tarım ve hayvancılıkla uğraşan Türkmenler ürettikleri halılarla da Afganistan ticaretine önemli katkı sağlamaktadır (Temizyürek ve diğ. 2016:160). Afganistan Türkmenleri kendilerini “*oturumdar*” (daha önce yerleşik düzene geçmiş) ve “*vatanî*” (göçebe) olarak iki kısma ayırırlar. Oturumdar Türkmenler, vatanî Türkmenlerden önce bu topraklarda yerleşmiş olan Türkmenlerdir. Bin yılı aşkın süredir bugünkü Kuzey Afganistan’da yaşayanlar oturumdar Türkmenler, 20. yüzyılın başından itibaren yavaş yavaş Afganistan’da yerleşik hayata geçmişlerdir. Afganistan’da bugün yerleşik hayata geçmiş olsalar bile yaylalarda yurt denilen göçebe çadırlarını kurarak yarı göçebe bir hayat tarzını sürdüren küçük Türkmen toplulukları da bulunmaktadır. Afganistan Türkmenleri Mezar-ı Şerif, Kunduz, Faryab ve Cevizcan’a bağlı pekçok bölgede yaşamalarını sürdürmektedirler (Öztürk, 2009: 1805-1806; Şahin, 2016: 1147- 1148; Şahin, 2014: 140-141).

2. Abdülkerim Bahman

2.1. Hayatı

Üstat Abdülkerim Bahman Afganistan Türkmenlerinden Ersarı/ Çakarkara Koyunlu boyuna mensuptur. Babası Kurban Serdar, Türkmen büyüklerinden biri olup 1867 yılında bugünkü Türkmenistan’ın Lebab ilçesi Çogpate köyünde doğmuştur (Seraciddin Bahman, 2017). Okuma yazması olmayan, çobanlık ve çiftçilikle meşgul olan Kurban Serdar, Lebab’ta hayatını sürdürürken Rusların Türkistan’a saldırdıkları çağlarda vatanını ve İslâm dinini savunmak için Ruslarla yıllarca savaşmıştır. Bu savaşlar sonunda kendisine “*Serdar*” unvanı verilmiştir. Buhara, Semerkand, Fergana, Harezmi ve Çarçoy illeri Ruslar tarafından işgal edildikten sonra Türkistan’daki Türkmenler Afganistan’a göç etmek zorunda kalmıştır. Kurban Serdar’ın da diğer Türkmenler gibi bütün ailesi ile beraber Afganistan’a gelip Faryab’ın Andhoy ilçesinde yerleşmek zorunluluğu ortaya çıkmıştır (Aymaral, 2020).

Abdülkerim Bahman 1930 yılında Faryab ili Andhoy ilçesinin Bağibostan köyünde dünyaya gelmiştir (Bahman, 1391: 1). Babası onu 1941 yılında yeni açılan Kurgan İlkokuluna kaydettirir. Bahman, zevkle derslerine başlamış ama

1943 yılında babasının vefatıyla onun bakım mesuliyeti büyük abisi Hodaybiren ve yaşlı annesi Bibi Sultan üzerine kalmıştır (Seraciddin, 2017). Bahman bu senede yalnız baba acısını yaşamaz, sert kış nedeniyle kendilerine ait bütün hayvanlar telef olmuş ve ailesi ekonomik krize düşmüştür (Rasih, 2014:1). Bu yıllarda Bahman'ın annesi diğer Türkmen kadınları gibi halı dokuyarak çocukların geçimini sağlamıştır.

Üstat Bahman, zor yıllarını şu şekilde anlatır: *“Çocukluk dönemim zorluklarla geçti, zorluklara rağmen bir gün, bir saat bile dersten geri kalmadım. 1946 yılında Muhammed Kâmil Münevver okulumuza öğretmen olarak geldi. Hocamızın gelişiyile Kurgan bölgesi eğitimde yeni bir anlayış kazandı. Okulda şiir okumayı çocuklara sevdirdi, sabah ve akşamları şiir okurduk. Başarılı çocukların, Enis ve İslah ile ülkenin diğer gazete ve dergilerine yazı göndermelerini istedi. Ben de beşinci sınıftayken Enis ve İslah gazetelerine yazılarımı göndermeye başladım. Hem de zevkle bu gazetelerde yayımlanmakta olan yazıları takip ettim. Bunun sayesinde okumam gelişti, diyebilirim.”* (Rasih, 2014: 2)

Üstat Bahman 1948 yılında Kurgan İlkokulunu bitirmiştir. Onun sonraki eğitimi için Hulm Ortaokuluna kaydettirilir ama Bahman ekonomik sıkıntıdan dolayı eğitimini devam ettiremeyip 1949 yılında Andhoy Ticaret Şirketi'nde çalışmaya başlamıştır. İki sene boyunca bu şirkette çalışmıştır. 1951 yılında şirket kapatılınca Üstat Bahman işsiz kalmıştır. Bu senede bölgenin ileri gelenleri ve aksakallar Faryab Maarif Müdürlüğünden Üstat Bahman'ın Kurgan İlkokuluna hoca olarak atanmasını talep etmişlerdir. Maarif Müdürlüğü aksakalların talebini kabul edip Üstat Bahman'ı 10 Eylül 1951 tarihinde Kurgan İlkokuluna hoca olarak gönderir (Seraciddin Bahman, 2017). Üstat Bahman, öğretmenliği sevmiştir ve hayatının sonuna kadar bu sevdiği mesleğin peşini bırakmamıştır. 1949 yılına gelindiğinde ise Üstat Bahman'ın ilmî makalesi ilk defa *“Stori”* dergisinde yayımlanır. Bu tarihten sonra yayımları artarak devam edecektir. 1954 yılında Andhoy Ortaokuluna geçiş yapmış, ancak bu dönemden sonra bir ara Derzab'a gönderilse de 1961'de tekrar Andhoy Ortaokuluna geri dönmüştür.

Faryab şehrindeki ileri gelenlerden biri olan merhum Muhammed Geldi Durdili, 1961'de okul yönetiminde olduğu sırada Üstat Bahman, Muhammed Geldi ve diğer hocaların yardımıyla Andhoy'da eğitimle ilgili göze görünür faaliyetlerde bulunmuştur. Bu yıllardan sonra 1964-1965 yılları arası Abu Obayd Cevizcani Lisesinde görev yapmış, 1965 yılında parlamento seçimlerinde aday olsa da seçilememiştir. Bunun kırgınlığıyla Bahman 1966 yılında tekrar Andhoy Ortaokuluna geçiş talebinde bulunmuştur. 1969-1970 yıllar arası Meymene'deki Cernil Gavsiddin İlkokulunda görev yapmış ve 1971'de Kadıbaba Murat İlkokuluna müdür olarak atanmıştır. 1978-1996 yıllar arası

Şibirgan Ticaret Lisesi, Kabil Sana-i Lisesi, Kabil Üniversitesi Yurdu, Mezar-ı Şerif'teki Şehit Belhi Lisesi ve Buhdi Kız Liselerinde görev yapmıştır (Bahman, 2012: Kapak). Üstat bu yıllarda görevini hakkıyla yerine getirdiği için birçok madalya, hediye ve takdir belgeleri almıştır. 2005 yılında tekrar parlamento seçiminde aday olur ama bu defa da yeterli oy alamadığı için yine vekil olamamıştır (Rasih, 2014). Bu hareketli yıllardan sonra Üstat Abdulkerim Bahman 83 yaşında 26.07.2013'te Mezar-ı Şerif'te vefat etmiştir (Radyo Azadi, <https://da.azadiradio.com/a/25057776.html> 10.02.2020).

2.1.2. Evliliği

Üstat Bahman 22 yaşında iken Tüccar Mola Abdülşükür'ün kızı Akbibi ile evlenmiştir. Bu evlilikten Muhammed İshak, Seraciddin, Necibullah, Azizullah, Oğuz Han, Yıldız ve Ülker isimlerinde yedi çocuğu olmuştur. Bahman Afganistan'ın bir memleketinden bir memleketine öğretmenlik aşkı ile hizmet ederken evlatlarını yetersiz olan öğretmenlik maaşı ile büyütmiştir. Üstat Bahman, erkek ve kız evlatlarının arasında ayırım yapmamış, bütün evlatlarına aynı eğitim imkânını sağlamıştır. Kız çocuklarının okumasının ayıp sayıldığı dönemde büyük çaba ile kız evlatlarını da okutmuştur. Bugün evlatlarının hepsi toplumun birer yararlı bireyleri olarak çalışmaktadırlar (Seraciddin Bahman, 2017).

2.2. Eserleri

Üstat Bahman, 54 eseri kaleme alsa da ancak bunlardan sadece 14'ü yayımlanabilmiştir (Bahman, 2012). Yayımlanan eserleri şunlardır: *Tarihte Türkmen Görünüşü*, *Bağbostan*, *İl Dostu Dostum*, *Ak Yol*, *Ana Sevgisi*, *Türkmenler Cevizcan Vilayetinin Şani*, *Boğulan Sesler*, *Dört Gül*, *Yürek Derdi*, *Kurban Serdar*, *Yaşlı Kalem*, *Kalem Sesi*, *Sabak*, *İyiliklerden Hikâyeler*, *Afganistan'daki Türk Kabilelerin Adlandırma Nedeni ve Türkmen Dilinde Şiir* (Najibullah Bahman, 2020).

Üstat Bahman'ın eserlerini iki bölüme ayırmak mümkündür. İlk olarak sosyal, eğitime teşvik, toplumla ilgili problemler, halkın ekonomisi ve eleştiri konuları içeren yazıları sayılabilir. Üstat Bahman yukarıdaki saydığımız konuları nesir diliyle makale ve kitap şeklinde yazmıştır. İkincisi ise onun manzum eserleridir. O, Türkmençe ve Farsça dillerinde şiirler kaleme almıştır. Farsça şiirleri "*Nale-i Kalem*" adlı eserinde okuyucusuyla buluşmuştur (Rasih 2014).

Farklı konular onun şiirlerinde yer bulmuştur ancak şiirlerinin çoğunluğu eğitimle ilgilidir. Üstat Bahman'ın şiirlerinde erkinlik, barış, devletin görev ve mesuliyetleri, dinî merasimler, ana makamı, ilim ve fennin faydaları, toplumun gelişmesinde insanın rolü, vatan sevgisi, kanunlara uyma, adaletin sonucu, ilim ve tekniğin önemi ve diğer sosyal - kültürel konuları eserlerinde ele almıştır. Üstat'ın dili sade ve halk diline yakındır. 1978-1979 yıllarında şiir yazmaya

başlayan Üstat'ın eserleri, dost ve yakınlarının yardımıyla yayımlanmıştır. Daha önce bahsettiğimiz gibi Üstat'ın yayımlanmamış eserleri olup gelecekte yayımlanması beklenmektedir (Rasih, 2014).

Üstat Bahman son yıllarında kitap yazma hevesinin yanında toplumsal faaliyetlere de aktif olarak katılmaya çalışmıştır. “Ulus” dergisinin müdürü olarak görev yapmasını bu kapsamda değendirebiliriz. Derginin düzenli yayımlanması ve dağıtılması hususunda Üstat'ın rolü büyüktür. Bu işinin yanında kültürel faaliyet yürüten derneklere de üyelikleri bulunmaktadır. Mahtumkuli Firagi Kültür Derneği Üyesi, Mir Ali Şir Nevai Kültür Derneği Üyesi, Afganistan Türkmenlerinin Şura Üyesi, Mirza Uluğbek Derneği Üyesi olarak dikkat çekici toplumsal ve kültürel işler başarmıştır. Bu faaliyetlerinin yanında Üstat Bahman, Afganistan Maarif Bakanlığında bir yıl süreyle Türkmençe kitapların basımı ile ilgilenerek müşavir olarak görev yapmıştır (Aymaral, 2020).

Bahman, manzum eserlerinde olduğu gibi nesir alanında da usta bir yazardır. Türkmenlerin tarih ve edebiyatıyla ilgili birçok nesir eseri ortaya koymuştur. Mensur çalışmalarından olan hikâyelerinin bir kısmını “*Yahşılıklardan Kıssalar*” adlı eserinde toplamıştır.

2.3. Edebî Şahsiyeti

Kurban Serdar'ın oğlu Abdülkerim, “*Bahman*” mahlasını seçer. Bahman'ın anlamı “*çığ*” (kar) demektir. Bu mahlası seçmesinin sebebi; Bahman'ın kendi yaşadığı dönemde Türkmenlerin büyük oranda ilim değerlerinden uzak kalan halkın arasından, bilgisizliği ve cehaleti *çığ* gibi götürmek istemesidir (Seraciddin Bahman, 2017). Okuma yazmayı seven Üstat Bahman, hep milletin iyiliğini düşünerek onları cehaletten kurtarmaya çalışır ve şiirlerinde milletine şöyle hitap eder:

Yollan Türkmenim

*Yegrim biriñ asri geldi râz saçıp
Gâfil yatma sen hem uyan Türkmenim
Geliyor tilsimleriñ râzlarını açıp
Tur yeriñden sen hem gorcan Türkmenim*

*Bu asırda aşık bulup irfana
Sen hem meñzap istidatlı insâna
Barlığıñni bildir sen hem cahana
Tur gaflattan uykaniban Türkmenim*

*Eger bilseñ basiñ dolu remzi israr
Bağsañ başa aylar seni kamgar
Eger etseñ zamaniñni muşkzar
Tapın sen hem ilim ve irfan Türkmenim*

Uyan Türkmen'im

*Yirmi birinci asır geldi sır saçıp
Gafil yatma sen de uyan Türkmen'im
Geliyor kuvvetlerin sırlarını açıp
Kalk yerinden sen dediklen Türkmen'im*

*Bu asırda âşık olup irfana
Sen de benze istidatlı insana
Varlığını bildir sen de cihana
Uyan gafletten ey uyanık Türkmen'im*

*Eğer bilsen başın dolu sırlardan
Eğer baksan geçmişe ikbal senindir
Eğer etsen zamanını misk bahçesi
Sen de ilim ve irfan bul Türkmen'im*

*Bu cahaniñ iyesisdir adamzad
Eger etse ilim yolida ictihad
Ger bulmasa adamlık şaniñ berbat
Tur uyqudan geriniban Türkmenim*

Bu cihanın sahibidir ademoğlu
Eğer etse ilim yolunda içtihat
Eğer olmasa adamlık şanın berbat
Kalk uykudan gerinip Türkmen'im

*Bu asırda adam şanın tapmana
Belli bağlap aşık bulğın irfana
İlim bilen sen hem gir adam sana
Bahman pendin işitip yollan Türkmenim¹*

Bu asırda adam şanın bulmaya
Belini bağlayıp âşık ol irfana
İlim ile sen de halk içine gir
Bahman öğüdünü işitip uyan Türkmenim

Üstat Bahman'ın hayatı, edebiyat ve yazılarla kuşatılmıştır. İlk edebî eserleri 1950 yılında Faryab'ın Stori dergisinde yayımlanmıştır. Çok kısa zamanda şiir ve edebî eserleri ile okuyucunun dikkatini çekmiş ve çevresini etkilemiştir. Bahman kendisini geliştirmek için Babür Şah, Ali Şir Nevayî ve Mahdum Kulı Firagi'nin eserlerini okumuş ve Mahdum Kulı'dan etkilenmiştir. O, bir şiirinde Mahdumkulı'nı şöyle dile getirir:

*Mahdumkulı şanlı şair assalam
Dabaralı makamiñe ihtiram
Hurmet bilen bugün siniñ adına
Senseletli bayram tutyurus adña
Kıvanmızdan göge yeten başlarımız
Bayram tutyurs bugün kolay daşlarımız
Nabi daltıñ ama kitabıñ bartı
Iradañı ilmu afkarıñ yartı
Türkmenleriñ sensiñ fazil şairi
Altın bilen demir işiñ mahiri
Şiirleriñ felsefeden can alan
Manalari fikirlere can salan
Sensiñ Türkmen dilde şiiri yollan
Şiirleriñ bilen sensin Türkmeni şandan
Şairlikte, alimlikte mümtaz sen
Ádáb bilan hıdmet yolda piştaz sen
Türkmenleriñ kuvancısen Firaki!
Fıraķi Şaniñ bilen bugün şükür afaki
Mayuslarıñ göngüllarını kaldırıyor
Damaqlarına balu şerbet damdırıyor
Perişana yikilana poştiban
Natavanu meriqlara derd derman*

Mahdum Kulu şanlı şair selam
Görkemli makamıñaihtiram
Hürmet ile bugün senin adına
Senseletli bayram yaşıyoruz adına
Sevinçten göge yetişti başlarımız
Bayram yaşıyoruz yakın uzaktakilerimiz
Nebi değildin ama kitabın vardı
İradene ilim ve efkar yârdı
Türkmenlerin sensin erdemli şairi
Altın ile demir işinin mahiri
Şiirlerin felsefeden can alan
Anlamları fikirlere can salan
Türkmen dilinde şiiri sen yönlendirdin
Şiirlerin ile sen Türkmenleri şandırdın
Şairlikte, âlimlikte mümtazsın
Edep ile hizmet yolda öncüsün
Firaki! Türkmenlerin sensin sevinci
Şanın ile bugün şükür afakı
Ümitsizlerin gönüllerini sevindiriyor
Damaklarına bal ile şeker damlatıyor
Perişana yıkılana yardımcı olan
Çaresiz ve hastaların dertlerine derman olan

1. Bahman, Abdulkarim (2001), "Türkmen Dilinde Şiir" Peşavur:Albiruni, s. 41.

Gafilleri gâflatından uyatıyor
 Derilikte sağu solun körsetiyor
 İtişaklık yolda birib pendleri
 Çözdüñ u ki, kine çigen bendleri
 Şiirleriñ Türkmen barlı illerde,
 Aylanmıştır kette kiçik dillerde.
 Bahşileriñ pineleriñ katları
 Çilnip davlanşiiirleriniñ hatları
 Kuvanyorun saña diñe gökkan del
 Türkmen bari saña beriyorlar celal
 Şiirleriñ dotar sazına oralan
 Onyettiüz otuz üçte dünyanı
 İtib ettiñ ferheñ bilen Nurani
 Onyettiüz toksanda ham yoğaldıñ
 Gam gubariñ Türkmen cahâna saldıñ
 Mağdumğuli öleniñ yok sen barsiñ
 Bahar yani mudâm anbar nisarsiñ
 Öleniñ yok şiiiriñ geziyor il bile
 Tarlar bile, neyle bile, dil bile
 Mağdumğuli adın galan câvidân
 Yatğın mudâm kuvanibu şâdmân
 Maqamıña hamma etmiş iftiğâr
 Şâmu seher ruhiña durru nisar
 Hudavanda Hudavandi mehrabân
 Firaki'niñ cayın etgin gülistân
 Mağdumğuli ruhiñ şâdman bulsun
 Mavañ mudâm a'tru enberden dolsun
 Bahman seni şiiirlerinde mahtân
 Her şâm aylap ruhiña durud nesar²

Gafilleri gafletinden uyandırıyor
 Hayatta iken sağ ve solu gösteriyor
 Birlik yolunda öğütler verir
 Kine tutan düğümleri çözdün
 Şiirlerin Türkmen olan illerde
 Dolanmıştır büyük küçük dillerde
 Bahşilerin beyinlerinin katları
 Çizilip dolanan şiirlerinin (hat) satırları
 Sadece sana seviniyorlar ...
 Türkmenlerin hepsi sana veriyorlar celal
 Şiirlerin tutar sazına sarılan
 On yedi yüz otuz üçte dünyayı
 İtib ettin ferheng (sözlük) ile nûrâni
 On yedi yüz doksanda ham gittin
 Gam ve kaygıyı Türkmen alemine bıraktın
 Mağdumkuli! Sen ölmedin, dirisin
 Her daim bahar gibi kokarsın
 Ölmedin şiirlerin halk arasında geziyor
 Tarlar ile, neyle ile, dil ile geziyor
 Mağdumkuli adın kalmış cavidan
 Daim uyu sevinç mutlu cavidan
 Makamına herkes etmiş iftihar
 Gece gündüz ruhuna duru nisar
 Ey Allah, ey şefkatli Allah
 Firaki'nin yerini cennet eyle
 Mağdumkuli ruhun şad olsun
 Yerin sürekli amber kokusuyla dolsun
 Bahman seni şiirlerinde övdü
 Her akşam ruhuna durud nisar etti

Üstat Bahman, Mağdumkuli Firagi ile ilgili ayrı bir şiir daha yazmıştır ama yazdığı eser bugüne kadar yayımlanmamıştır (Aymaral, 2020). Mağdumkuli'nin yanında diğer şair ve yazarların eserlerini de okumuş, onlardan da etkilenmiştir. Bahman'ın şiirleri farklı temalarla örüldüğü için zengindir. Onun şiirlerinde başlıca temalar; vatan, vatan sevgisi, tarih, halk, savaş, savaş acıları, şehitler, merhamet, barış, hayat ve in san sevgisidir. En çok işlenen temalar

2. Ses kaydından aktarılmıştır. Ses kaydı için bakınız: Ses kaydı için bakınız: <https://www.youtube.com/watch?v=je7wuSGqBJA>(17.02.2020)

ise vatan ve barıştır. Bahman'ın şiirlerinde işlenen barış arzusu ve vatan sevgisi, onun vatan şairi olduğunu ispat etmektedir (Rasih, 2014).

3. Sonuç

1930 yılında Faryab ili Andhoy ilçesinin Bağbostan köyünde dünyaya gelen Abdülkerim Bahman şiirleriyle Afganistan Türkmen edebiyatına damga vurmuş şahsiyetlerden biridir. Şiirlerinde işlediği vatan sevgisi konuları onun ülkesine ve vatanına ne kadar sevdalı olduğunu göstermektedir. Onu, hayatını ve şiirlerini vatan sevgisi üzerine oturtmuş bir aydın olarak görebiliriz. Eserlerinde kendisi gibi Türkmen olan Mahdumkulı Firagi'den etkilenir. Yoğun ve güçlü bir şiir diline sahiptir. Ancak o sadece şiir alanında da eser vermemiş, hikâyeler de kaleme almıştır.

Bu çalışmada Afganistan Türkmen aydını Abdülkerim Bahman tanıtılmaya çalışıldı. Çalışmada bize en çok desteği Üstat Abdülkerim Bahman'ın çocukları Nacibullah Bahman (43), Seraciddin Bahman (46) ve torunu Aymaral Bahman (25) vermiştir. Bu konuda kendilerine teşekkür ederiz.

KAYNAKÇA

- Bahman, Abdülkerim (2001), *Türkmen Dilinde Şiir*, Peşavur: Albiruni.
 Bahman, Abdülkerim (2004), *Yahşiliklerden Kıssalar*, Mezar-ı Şerif: Nami İntişarat.
 Bahman, Abdülkerim (2009), *Ak Yol*, Mezar-ı Şerif: Mirza Ulugbek Yayınevi.
 Bahman, Abdülkerim (2010), *Boğulan Sesler*, Yayın Yeri Yok
 Bahman, Abdülkerim (2010), *Kalem Nalesi*, Yayın Yeri Yok
 Bahman, Abdülkerim (2012), *Türkmenler Cevizcan Vilayetinin Şanıdır*, Mezar-ı Şerif: Nami İntişarat.
 Öztürk, Ridvan (2009), "Afganistan Türkmenlerinin Ferhengi Encümeni ve Güneş Dergisi" Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 4/3 Spring 2009, s. 1804-1818
 Rasih, Salih Muhammed (2014), "Üstad Abdülkerim'in Hayatı ve Edebî Kişiliği", *Üstad Abdülkerim'in Vefatının İkinci Yıldönümü Etkinliği*, Mezar-ı Şerif.
 Şahin, Savaş (2014), "Ersarı Ağzına Dayalı Afganistan Türkmen Türkçesinin Kısa Grameri", *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* Sayı: 3/1 2014 s. 138-152, Şahin, Savaş (2016), "Afganistan'daki Türkmen Varlığı ve Kültürü Üzerine", *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Sayı: 5/3, s. 1144-1160.
 Temizyürek, Fahri ve diğ. (2016), "Afganistan'ın Dil Politikası ve Afganistan'da Türkçe Eğitimi Tarihi", *Türkbilig*, 2016/32: 155-168.

İnternet Kaynakları

- <https://www.youtube.com/watch?v=je7wuSGqBJA> (17.02.2020)
<https://da.azadiradio.com/a/25057776.html> (10.02.2020).

Kaynak Kişiler

- Aymaral Bahman (25), Bursa, Türkiye, 2020.
 Nacibullah Bahman (43), Belh, Afganistan, 2020.
 Seraciddin Bahman (46), Kabil, Afganistan, 2017.